

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

دانشکده پرستاری و مامایی

تأثیر برنامه آموزش زوجین بر اساس مدل بزنف بر حمایت همسران و سلامت

روان زنان باردار

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد آموزش مامایی

استاد راهنما: دکتر مریم مدرس

استاد مشاور اول: دکتر زهرا بهبودی مقدم

استاد مشاور دوم: دکتر ترانه تقوی

استاد مشاور آمار: دکتر عباس رحیمی فروشانی

دانشجو: اعظم مریدی

زمستان ۹۳

چکیده

عنوان: تاثیر برنامه آموزش زوجین بر اساس مدل بزنف بر حمایت همسران و سلامت روان زنان باردار

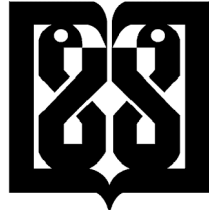
زمینه و هدف: حاملگی یک پدیده فیزیولوژیک و طبیعی است اما زنان در طول دوران بارداری در معرض تغییرات جسمی و روانی قرار می گیرند که می تواند سلامت آنان و جنین شان را تحت تاثیر قرار دهد. در ارتقای سلامت زنان، مردان دارای نقش ویژه ای هستند. اثربخشی برنامه های آموزش بهداشت به مقدار زیادی بستگی به استفاده صحیح از تئوری و مدل های مورد استفاده در آموزش بهداشت دارد. پژوهش فوق با هدف تاثیر برنامه آموزش زوجین بر اساس مدل بزنف بر حمایت همسران و سلامت روان زنان باردار در مراجعین به مراکز بهداشتی درمانی بندرعباس در سال ۹۳-۹۲ انجام شد.

روش پژوهش: مطالعه حاضر یک مطالعه نیمه تجربی می باشد. جامعه آماری پژوهش ۱۲۵ زوج (زن باردار و همسر او) که به مراکز بهداشتی درمانی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان مراجعه کرده بودند، انجام شد. انتخاب مراکز بطور تصادفی خوشه ای از بین مراکز بهداشتی درمانی هرمزگان که ۲ مرکز بطور تصادفی برای انجام مداخله و ۲ مرکز برای کنترل بود. نمونه گیری در مراکز به روش دردسترس انجام شد. از مداخله آموزشی بر اساس اجزای مدل بزنف که شامل آموزش زوجین بصورت چهره به چهره بمدت ۶۰ دقیقه در محل مرکز بهداشتی درمانی و به تعداد ۴ جلسه، همراه با کتابچه آموزشی و برای یادآوری و توجه بیشتر به مسئله از پیامک یادآور یکبار در هفته به تلفن همراه همسر ارسال می شد. سپس ۴ هفته پس از کامل شدن آموزش، پس از آزمون انجام شد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش ۴ پرسشنامه بود که شامل: (۱) پرسشنامه مشخصات فردی (۲) پرسشنامه اجزای مدل بزنف (۳) پرسشنامه حمایت همسر (۴) پرسشنامه سنجش سلامت روان ۲۸ می باشد. پرسشنامه مدل بزنف که محقق ساخته و بر اساس سازه های مدل بزنف که شامل ۹ سوال آگاهی، ۸ سوال نگرش، ۳ سوال هنجارهای انتزاعی و ۸ سوال فاکتورهای قادرکننده می باشد. پرسشنامه حمایت همسر که محقق ساخته بود و شامل ۱۷ سوال در مورد حمایت های جسمی، روحی روانی، جنسی را شامل می شد. قبل و بعد از مداخله توسط زنان باردار تکمیل شد. پرسشنامه استاندارد سنجش سلامت روان که شامل ۲۸ سوال در مقیاس های اختلال جسمانی، اضطراب، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی می باشد. همه پرسشنامه ها قبل از آموزش در جلسه اول توسط زوجین تکمیل می شد. پس از پایان دوره ۴ جلسه آموزش مجدداً توسط زوجین تکمیل گردید. در نهایت داده ها استخراج و با استفاده از نرم افزار SPSS16، آزمون تی، آنوا، کای اسکور با فاصله اطمینان ۹۵٪ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: میانگین آگاهی، نگرش، عوامل قادرکننده، هنجارهای انتزاعی، قصد رفتار در گروه مداخله تفاوت معنی داری را نسبت به گروه کنترل نشان داد. در حالی که در گروه کنترل این تفاوت معنی دار نبود. حمایت همسران در گروه مداخله نسبت به گروه کنترل تفاوت معناداری را نشان داد. ($P < 0.001$). نمره سلامت روان زنان در گروه مداخله تفاوت معنی داری را نسبت به گروه کنترل نشان داد. ($p < 0.001$).

نتیجه گیری: آموزش بر اساس مدل بزنف بر حمایت همسران در بارداری و بهبود سلامت روان زنان باردار موثر بوده است. بنابراین توصیه می شود در برنامه های بهداشتی بجای استفاده از آموزش های روتین، از آموزش های برنامه ریزی شده با استفاده از مدل های آموزش بهداشت بهره گرفته شود. همچنین در جهت بهبود و تغییر برنامه های بهداشتی مادران در بارداری پیشنهاد می شود تا از برنامه آموزش زوجین بجای مراقبت های انفرادی مادر باردار استفاده شود و با حضور همسران در مراقبتهای دوران بارداری و آموزش صحیح و کاربردی آنان به ارتقای سلامت خانواده کمک نمود.

واژگان کلیدی: آموزش زوجین، مدل بزنف، حمایت همسر، سلامت روان زنان باردار

**Tehran University of medical sciences
School of Nursing and midwifery**

The impact of couples educational program based Basnef model on Spouses Support and mental health of pregnant women

**A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the Degree of master of
Midwifery**

Under Supervision of :
Dr. Maryam Modares
Dr. Behboodi moghadam Zahra
Dr. Taghavi taraneh
Dr. Rahimi Abbas

By: Azam Moridi
Jan 2015

Abstract

Subject: The impact of couples educational program based Basnef model, on Spouses Support and mental health of pregnant women mental health

Introduction: Pregnancy is a physiologic and natural phenomenon, but women experience some physiologic and psychologic change during pregnancy which may influence their own and their fetus health. Husbands have a special role in women health improvement. Since the effectiveness of health education plans significantly depends on accurate use of theories and models applied, the present study is performed based on Basnef model to investigate the effectiveness of couple training plan on couples support and mental health of pregnant women referred to health care center of Bandar Abbas from 2014 to 2015.

Methods: This study is a semi-experimental study, The Population of the study consists of 125 pregnant couples (pregnant woman and their husbands) that referred to health care centers of Hormozgan university of medical science. Centers selected by cluster- random sampling, two centers are set as intervention groups and two centers as control groups. Sampling was done in a constant and accessible way. Education interventions were performed based on Basnef Model elements. These elements include face to face education in 60 minutes for 4 sessions together with academic booklet and sending a reminder message to spouses via mobile phone once a week for more concentration. Pass exam was performed four week after completion of education. Finally statistical analysis was performed by SPSS 16 and inferential statistics, ANOVA, t, Chi square, with confidence interval of 95%.

Result: There is a significant difference between the average score of knowledge, attitude, enabling factors, subjective norms and purpose of behaviour, in two intervention and control groups. The average score of spouses support had a meaningful difference between two groups ($p < 0.0001$).

There is a significant and statistical difference in the score of women's mental health between two groups ($p < 0.001$).

Conclusion: Basnef model based education to support spouses and improve their mental health during pregnancy has been effective. Therefore it is recommended to apply planned educations by the use of health education model instead of routine education program. Further more, to improve and change the health program during pregnancy, it is suggested to apply couples education plan instead of individual cares for mothers and help to improve family health by spouses attending in perinatal care program and accurate education.

Keywords: Education, Basnef model, Spouses support, Mental health.